

Societatea Forestieră „Carpatina” Brezoi și evenimentele din 19 ianuarie 1947

Ionela Nițu*
Dan Ovidiu Pintilie**

Keywords: *The „Carpatina” company, forest exploitation, Olt and Lotru Valley, Brezoi.*

Summary: *The „Carpatina” company, located in Brezoi, was founded in 1920 by means of the amalgamation between the companies Oltul and Lotrul, from Brezoi township, which had been exploiting the forests from Olt and Lotru Valley. There is information provided about the activity and evolution of the company in 1947 and also regarding the workers' discontents in January 1947, which were solved by the remediation and satisfaction of their requests.*

Cuvinte-cheie: *Societatea „Carpatina”, exploatare forestieră, Valea Oltului și a Lotrului, Brezoi.*

Rezumat: *Compania "Carpatina", din Brezoi, a fost înființată în anul 1920 prin comasarea companiilor Oltul și Lotrul, din orașul Brezoi, care exploatau pădurile de pe Valea Oltului și Lotrului. Există informații cu privire la activitatea și evoluția companiei în 1947 și în ceea ce privește, de asemenea, nemulțumirile lucrătorilor în ianuarie 1947, soluționate prin remedierea și satisfacerea cererilor lor.*

Societatea pentru industria forestieră „Carpatina” din Brezoi a luat ființă în iunie 1920 prin fuzionarea societăților forestiere „Lotru” și „Oltul” din comuna Brezoi, care exploatau pădurile de pe Valea Lotrului și a Oltului, a Societății pentru exploatarea de păduri din Petroșani, a Societății anonime române pentru industria forestieră, alături de proprietarii de D.N. Simian, Ștefan Gaillac, Elize G. Lalu prin procurator Th. Raux, Jacques Eiser în nume propriu cât și ca director general al societăților „Lotru”, „Petroșani” și Societății pentru Industria Forestieră, precum și a Băncii Românești, „citadela financiară a Brătienilor” și a Băncii de Credit Român¹.

Prin fuzionarea acestora s-a înlăturat concurența și s-a concentrat în noua societate majoritatea suprafețelor de păduri din această regiune. Societatea „Carpatina” avea centrala și administrația în București și sediul secundar în comuna Brezoi fiind înmatriculată mai târziu la Oficiul Registrului Comerțului sub nr. 402/1931.

În baza Statutelor și a Actului constitutiv depuse cu cererea nr. 28.015/1920 la Tribunalul Ilfov, Secția I Comercială, s-a acordat funcționarea societății prin

***Ionela Nițu**, consilier superior la Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale, doctorand în istorie, e-mail: ionela31@gmail.com.

****dr. Dan Ovidiu Pintilie**, șef serviciu Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale, e-mail: arges@arhivelenationale.ro.

¹ Monitorul Oficial, nr. 53 din 10.06.1920, p. 1666-1673.

hotărârea Tribunalului din 05.06.1920, stabilindu-se că primul an de funcționare începea la 28 aprilie 1920, societatea având o durată de activitate nelimitată. Capitalul societății era de 100.000.000 lei împărțit în 200.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare, fiind constituit din următoarele depuneri:

1. **Societatea pentru exploatarea de păduri Lotru:** cu sediul central în București, strada Paris, nr. 21, avea un capital social de 10.000.000 lei, iar președintele Consiliului de administrație era Mihail Pherekyde², director general Jacques Eiser, iar membri erau Mihai și Dumitru Pherekyde, Petre Missir, Constantin Miclescu, baronii Hermann (decedat în 1930) și Bernhard Groedel (decedat în 1936), George D. Nedelcu³ și Soma Veszpremy, acesta reprezentând unul din principalii acționari și anume Internationale Holding Company în timp ce Jacques Eiser reprezenta celălalt mare acționar Internationale Trust A.G.⁴. Societatea a fost înființată în anul 1901 cu un capital de 1.800.000 lei și avea 1.344 angajați.

Adunarea generală a acționarilor din 3 mai 1920 a fost de acord să fuzioneze cu alte societăți similare și să aducă ca aport în noua societate toate averile pe care le dețineau⁵. Ca urmare, societatea a adus ca aport, conform inventarului depus la constituire, pădurile de pe Valea Lotrului, 1.000.000 mc lemn rășinos, 1.000.000 mc lemne foioase, Fabrica de prelucrare a lemnului de la Brezoi (cu 12 gateri) construită cu sprijin financiar din partea Băncii Marmorosch Blank, cu teren, construcții și instalații, munții cu soluri și subsolul lor și golurile de munte pe care le avea în proprietate sau concesionate, instalațiile de plutire pe Lotru și afluenții săi precum și pădurile din jur, depozitele și terenurile situate în orașele Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Slatina, Craiova, Roșiori, Alexandria, pădurea Lihulești (Gorj), linia ferată Lotru-Brezoi și o locomotivă. Erau aduse ca aport lacurile Grebla și Scocuri de la Cataracte, Opritoarea și Grebla de la Brezoi, evaluate la 2.000.000 lei în 1920. În anul 1925 se va face o reevaluare a lacurilor Mireuța, Vidra, Grebla, Cataracte fără Scocuri, Zănoğuța, Prejbeni, Opritoarea din Brezoi și Grebla din Brezoi la suma de 8.388.635 lei⁶. Tot aportul valora 32.300.000 lei, pentru care societatea a primit 64.600 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

La 31 decembrie 1921, profitul net pe anul 1920 și 1921 s-a ridicat la suma de 178.693 lei având și investită suma de 47.371.696 lei în acțiuni Carpatina⁷. În data de 10 noiembrie 1922 se hotărăște lichidarea societății pentru exploatarea de păduri „Lotru”, fapt pentru care membri consiliului: M. Pherekyde, Jacques Eiser, George D. Nedelcu și A. Jahoda hotărâsc cooptarea ca lichidator al societății, pe Zoltan Fenyves⁸.

² Mihail Pherekyde (n. [14 noiembrie 1842, București](#) - d. [24 ianuarie 1926, București](#)) a fost un politician și [ministru de externe român](#).

³ George D. Nedelcu (1863-1944), jurist, secretar general la Ministerul Justiției, autor de lucrări de specialitate.

⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 73 din 03.07.1920, p. 2593-2594.

⁵ *Monitorul Oficial*, nr. 28 din 09.05.1920, p. 1183.

⁶ Serviciul Județean Vâlcea al Arhivelor Naționale (în continuare S.J.A.N.V.), fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1931-1948, f. 1-2.

⁷ *Monitorul Oficial*, nr. 113 din 22.08.1923, p. 5600.

⁸ *Monitorul Oficial*, nr. 266 din 10 martie 1923, p. 12612.

2. **Societatea anonimă română pentru industria forestieră București.**

Societatea avea sediul social în București, strada Paris, nr. 21 și activa în domeniul forestier încă din anul 1907 cu un capital de 2.000.000 lei împărțit în 4.000 de acțiuni a câte 500 lei fiecare⁹, schimbându-și mai târziu în 1926, numele în Societatea anonimă română pentru industria forestieră „Domuc”, cu un capital de 1.400.000 lei. Președinte al Consiliului de administrație fiind Tancred Constantinescu, iar membri în consiliu Gr. Procopiu, G.D. Nedelcu, Ștefan Gaillac, Jacques Eiser care era și director general, iar director Solomon Kleinberg¹⁰. Scopul societății era exploatarea pădurilor ce aparțineau societății, cumpărări de păduri, tăierea și vânzarea lemnului în stare brută sau prelucrare¹¹.

Va aduce ca aport la constituirea noii societăți toate pădurile pe care le avea în proprietate, cu 350.000 mc rășinoase și 1.000.000 mc foioase, precum și toate instalațiile de prelucrare pe care le posedă în Văile Oltului și Lotrului. Valoarea totală, conform inventarului, se ridică la suma de 12.000.000 lei, pentru care a primit 24.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

3. **Societatea pentru exploatarea de păduri din Petroșani:** aducea ca aport fabrica de cherestea din Petroșani, funicularul pentru transportul lemnului, pădurile pe care le posedă la Obârșia Lotrului cuprinzând 527.000 mc rășinoase. Totalul aportului adus se evalua la 13.040.000 lei pentru care primea 26.080 acțiuni a câte 500 lei.

4. **Societatea pentru exploatarea de pădure Oltul,** înființată în anul 1904, cu capital român și francez, era reprezentată prin Al. Maxim, Ștefan Gaillac, Al. Constantinescu și Ion Niculescu, aducea ca aport toate pădurile pe care le posedă cu 1.100.000 mc lemne rășinoase și 1.100.000 mc lemne foioase, munții cu solul și subsolul acestora precum și golurile de munte existente, instalațiile de plutire, plute, linii ferate, două locomotive, linia ferată Vasilatul pe Valea Păscioaiei, terenurile și construcțiile din Brezoi, Proieni, Gura Lotrului, toate contractele de arendare și închiriere încheiate. Societatea Oltul aducea deci ca aport întregul inventar ce avea conform Actului constitutiv încheiat în 1913 și autentificat la Tribunalul Ilfov sub nr. 12.246/1913, totul valorând 29.000.000 lei pentru care primea 58.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare. Societatea avea 400 de angajați, precum și alți 150 de angajați doar timp de 5 luni, pentru a conduce plutele cu lemne pe Olt în jos.

5. **Eliza D. Lalu,** proprietar, prin procurator Th. Raux în baza procurii autentificată de Tribunalul Piatra Neamț cu nr. 1.038/1920, aducea ca aport proprietățile și fabrica de prelucrare a lemnului de la Slatina cu toate instalațiile, clădirile și terenul deținute conform inventarului încheiat la 01.01.1920. Aportul valora 750.000 lei, Eliza D. Lalu primind 1.500 acțiuni a 500 lei.

6. **Ștefan Gaillac,** proprietar, aducea ca aport la noua societate fabrica sa de la Stoenști (Romanați) cu toate instalațiile, terenuri și clădirile existente conform

⁹ *Monitorul Oficial*, nr. 56 din 12.06.1908, p. 2835.

¹⁰ Solomon Kleinberg din 1923 făcea parte din Consiliul de administrație al Băncii Comerciale din Râmnicu Vâlcea (*Monitorul Oficial*, nr. 24 din 02.02.1924; nr. 53 din 03.03.1931).

¹¹ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 104 din 13.05.1928.

inventarului încheiat la 01.01.1920. Întregul aport valora 500.000 lei pentru care primea 1.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

7. **D.N. Simian**, proprietar, aducea ca aport toate proprietățile sale, precum și fabrica de prelucrare a lemnului de la Turnu Măgurele valorând 400.000 lei. Pentru acest aport proprietarul primea 800 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

8. **Banca Românească**, înființată în 1910 cu sediul în București, reprezentată de subdirectorul N. Bănulescu și M. Vasilescu, a subscris la noua societate 6.005.000 lei pentru care a primit 12.010 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

9. **Banca de Credit Român**, înființată în 1888 cu sediul în București, reprezentată de directorul general adjunct Norbert Elirenstein și director Hugo Horwitz, a subscris suma de 5.505.000 lei pentru care a primit 11.010 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

10. **Jacques Eiser**¹² director general al Societății Lotru, Petroșani și a Societății pentru industria forestieră, în nume propriu a subscris suma de 500.000 lei pentru care a primit 1.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

Pe lângă aceste aporturi, se creau 298 părți de fondator ce se atribuiau în proporțiile aportului adus societăților Lotru, Forestiera și Petroșani, și anume 188, și Societății Oltul, 110. Nu erau aduse ca aport la constituirea societății materialul fasonat și cel existent în depozitele Cariova, Slatina, Roșiori, Caracal, Drăgășani, Râmnicu-Vâlcea și Alexandria. De asemenea, biroul din București al Societății pentru industria forestieră, situat pe strada Paris nr. 21, rămânea cu toate instalațiile proprietatea acesteia dar putea fi folosit și de conducerea noii societăți.

Conform statutelor depuse la Tribunal, organele de conducere ale societății erau Consiliul de administrație compus din 9 până la 15 membri, cenzorii și Adunarea generală a acționarilor. Prima Adunare generală urma să aibă loc la 30 iunie 1920. Au fost aleși în primul consiliu de administrație, pe o perioadă de doi ani, următorii: Mihail Pherekyde, care a devenit și președinte al consiliului, Al. Constantinescu, C. Arion, P. Missir, Tancred Constantinescu, G. Nedelcu, Gr. Procopiu, N. Maimarolu, O. Kauffman, Vasile Ștefan, Al. Maxim, Ștefan Gaillac, Ion Nicolescu, J. Eiser și R. Elias. Cenzori au fost aleși: Constantin T. Teodorescu, Chr. Staicovici, Constantin Orănescu, George Lalu și Al. Oteteleşanu. Cenzori supleanți au fost aleși: V. Tretinescu, N. Iarca, N. Balotescu, N. Săulescu și V. Slăvescu.

Ședința primului Consiliu de administrație după alegere a avut loc în 20.06.1920 și a numit în funcția de director general al societății pe Jacques Eiser și a aprobat înființarea sucursalelor de la Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Slatina, Craiova, Stoenști, Roșiorii de Vede, Caracal, Turnu Măgurele, Alexandria, Brezoi și Petroșani (Fabrica Cimpa). S-a constituit Comitetul de direcție al societății format din Mihail Pherekyde, Grigore Procopiu și Jacques Eiser care avea toate atribuțiile consiliului de administrație și putea delega toate sau parte din atribuțiile

¹² Jacques Eiser, în mai 1905, era contabil al societății „The Putna Forests & Saw Mills Company LTD” din Londra, iar sediul secundar la Focșani. A primit cetățenia română în 08.02.1924 și, împreună cu Olga Eiser, locuia din 1908 în București, strada Lascăr Catargi nr. 11. A fost apărat de avocatul Grigore Trancu Iași la Galați în 1908 într-un proces cu Marcus Margulies pentru un împrumut de 5.000 dolari (*Monitorul Oficial* nr. 283 din 22.03.1908; nr. 152 din 05.10.1908, p. 6503; nr. 25 din 20.06.1937, p. 17).

directorului general. Directorul general Jacques Eiser era împuternicit să dispună singur asupra numirii, avansării, revocării și fixării atribuțiilor și retribuțiilor funcționarilor societății în afară de directori și procuriști care erau numiți de Consiliul de administrație¹³.

Adunarea generală a acționarilor din 30 iunie 1921 modifică art. 13 din statute; astfel, consiliul urma să fie format din 9 până la 15 membri aleși pe patru ani de Adunarea generală, precum și art. 40 referitor la modul de acordare a beneficiilor obținute de societate. Alături de președintele Mihai Pherekyde, va fi ales în funcția de vicepreședinte Alexandru Maxim¹⁴.

În Valea Oltului, au avut loc cele mai vechi exploatare forestiere iar primele industrializări ale lemnului din păduri s-au făcut cu instalații primitive de joagă începând din anul 1870, pe Valea Lotrului și văile afluenților acestuia¹⁵. Oltul, în perioada interbelică, era după Siret cel mai important râu al României, pentru industria forestieră. De la izvor, el străbatea cele mai variate regiuni muntoase din țară și cu un curs neregulat, când spre dreapta, când spre stânga, câteodată iute, câteodată leneș, după 560 de km se varsă în Dunăre, aproape de Turnu Măgurele. El străbate o parte din sud-estul Transilvaniei, și albia lui cuprinde bogate regiuni forestiere ale Făgărașului, Sibiului, Lotrului, Vâlcei etc. El era navigabil pentru plute (din anul 1854) și dintre afluenții lui, cel mai important era Lotru, pe care de asemenea se plutărea¹⁶. În timpul războiului din 1877, Carol Novach a confecționat pentru prima oară plute, pe care le-a trimis pe Olt, materialul servind pentru construirea podurilor de la Zimnicea și Turnu Măgurele¹⁷. Acest lucru a servit la transportul materiei prime către fabricile de cherestea situate de-a lungul lui, respectiv Slatina, Stoenеști și Turnu Măgurele¹⁸.

Deoarece pe Valea Lotrului plutăritul era liber, fiecare societate exploatoare își avea cât un opust pentru formarea plutei, triajul buștenilor făcându-se prin canale de derivație care duceau la opustul societății respective. Pentru că buștenii veneau pe Lotru amestecați, pentru a fi deosebiți unii de alții, fiecare societate avea un semn pe care îl făcea pe buștenii ei, astfel că lucrătorii însărcinați cu separarea buștenilor îi puteau dirija pe canalul respectiv prin mișcarea unei traverse în punctul de derivație.

Timpu întrebuințat pentru parcursul unei plute varia în funcție de distanță. Astfel, de la Brezoi și până la Râmnicu-Vâlcea, o plută se deplasa în patru ore, de la Râmnicu-Vâlcea până la Slatina în 20 ore, de la Slatina la Stoenеști (Romanai) în 9 ore, de la Stoenеști la Turnu Măgurele în 12 ore¹⁹.

În anul 1926 s-au plutărit în diferite localități de pe Valea Lotrului 69.140 mc, rămânând în fabricile de cherestea de la Râmnicu-Vâlcea 2400 mc, la Slatina 27.850 mc, la Stoenеști 16.370 mc, pe Dunăre 32.170 mc, iar restul la Rusciuc și la

¹³ *Monitorul Oficial*, nr. 81 din 14.07.1920, p. 2873.

¹⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 91 din 28.07.1921, p. 3544.

¹⁵ Serviciul Județean Argeș al Arhivelor Naționale (în continuare S.J.A.N.A.), fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 155/1947-1948, f.n.

¹⁶ Brauner 1929, p. 28.

¹⁷ Popescu 1930, p. 989.

¹⁸ Brauner 1929, p. 6; Giurescu 1980, p. 126.

¹⁹ Popescu 1930, p. 992-994.

Oltenița. Pentru transportul unui vagon de cherestea de la Brezoi la Turnu Măgurele se plătea tot în 1926, circa 7.000 lei, afară de alte cheltuieli, iar pentru transportul a 35 mc lemn brut pe Olt până la Turnu Măgurele necesar pentru 21 mc cherestea, se plătea pe 1 mc 85,40 lei, ceea ce făcea în total circa 3.000 lei, așadar o diferență apreciabilă de 4.000 lei²⁰.

Cu tot incendiul care, în anul 1921, distruge fabrica de cherestea a societății din Brezoi, pentru care primește de la societățile de asigurări suma de 30.000.000 lei, afacerile merg înfloritor, cu beneficii mari care îi vor permite ca, pe lângă dividendele împărțite acționarilor, să facă, începând cu anul 1925, și unele investiții sociale și culturale în folosul muncitorilor. Carpatina va deveni un concern puternic care, bazându-se pe cererea tot mai mare de cherestea, va exploata zone întinse începând din Bucovina și până în Oltenia, exportând masă lemnoasă în Bulgaria, Ungaria, Palestina, Cipru, Grecia, Siria, Egipt, Franța, Anglia și Germania²¹.

Capitalul societății în ianuarie 1922 era tot de 100.000.000 lei împărțit în 200.000 acțiuni a câte 500 lei fiecare, pe deplin vărsat. Societatea deținea următoarele fabrici: Fabrica de cherestea Brezoi (Vâlcea), cu 18 gatere și 7 circulare, efectua orice comandă de lemn de construcție rășinoase, avea o secție specială pentru fabricarea cutiilor de ambalaj executate la comandă, scânduri pentru podele, traverse de fag pentru calea ferată, producție mare de lemn de foc, de fag și brichete; Fabrica de cherestea din Slatina: avea 18 gatere, secție de tâmplărie mecanică și ateliere de parchet, executa la comandă material de lemn rășinoase de construcție, mobilier simplu sau de lux din lemn uscat, tăiat înainte de război, din brad, pin, stejar și alte esențe, tâmplărie pentru construcții, parchet de stejar în toate dimensiunile din lemn uscat; Fabricile din Stoenеști (jud. Romanați) și Turnu Măgurele: ambele cu câte 4 gatere, produceau tot felul de material de lemn de construcție din rășinoase, scânduri rabotate și cutii de ambalaje.

Pe lângă aceste fabrici, societatea avea depozite de vânzare în detaliu în orașele Craiova, Alexandria, Roșiorii de Vede, Drăgășani și Râmnicu Vâlcea, deținând tot comerțul de lemn din bazinul Oltului și urmărind să-și întindă sfera de activitate până la izvoarele lui²².

Potrivit bilanțului general încheiat la 31.12.1922, societatea deținea următoarele bunuri: munți și proprietăți rurale în valoare de 1.977.695,75 lei, păduri, rășinoase, foioase, stejar în Valea Lotrului în valoare de 66.462.347,04 lei; păduri exploatare în anii 1920-1922 în valoare de 8.413.779,36 lei; teren și clădiri la București în valoare de 7.126.115,75 lei; clădiri industriale, casele funcționarilor, colonia lucrătorilor, birouri, remize, șoproane și alte clădiri noi construite după incendiu în valoare de 5.782.899,49 lei; mașini noi, instalația de plutire Brezoi și pe toate văile, în valoare de 5.671.592,02 lei; căi ferate, locomotive, vagoane, material rulant etc. în valoare de 5.031.539,75 lei; fabricile de la Slatina, Turnu Măgurele, Stoenеști, ferăstraie, tâmplărie, mori, parchetărie, terenuri, clădiri industriale, case de locuit, inventare viu și mort, în valoare de 1.750.000 lei; depouri de vânzare lemn, șoproane și clădiri în valoare de 400.000 lei, iar profitul

²⁰ Popescu 1930, p. 1003.

²¹ Giurescu 1980., p. 123-125.

²² Buletinul 1921, p. 21-22, p. 21-22.

net pe anul 1922 a fost de 25.090.565,79 lei. Președintele Consiliului de administrație era Mihai Pherekyde, iar director general Jacques Eiser²³.

Jurnalul Consiliului de Miniștri din 31 iulie 1923, autoriza, pe baza referatelor întocmite de miniștrii Sănătății Publice și al Muncii și Ocrotirilor Sociale din 28.07.1923, Eforia Spitalelor Civile din București să contracteze cu Societatea Carpatina exploatarea în asociație a pădurilor sale: Mândra, Sașa și Murgășu din județul Vâlcea, în condițiile acceptate de societate, care pentru asigurarea Eforiei va depune și o garanție de 1.000.000 lei, în acțiuni ale societății Carpatina. Pădurile trebuiau exploatare „la modul cel mai rentabil așa ca beneficiile să fie cât mai mari”, iar din beneficiul net, fiecare parte semnatară urma să primească câte 50%²⁴. Jurnalul era semnat de Ion I.C. Brătianu, dr. C. Angelescu, G.G. Mârzescu, C. Banu, dr. Aurel Cosma, gen. Traian Moșoiu, I. Inculeț și I. Nistor²⁵.

Exploatând și exportând bușteni rășinoși, foioase, fag, stejar, lemne de foc, societatea va ajunge treptat ca de la un profit net de 2.421.044 lei în anul 1923 să ajungă la un profit net de 28.004.713 lei în anul 1924. Venitul brut al fabricilor din Brezoi, Slatina, Stoenești, Turnu Măgurele și al produselor din Bucovina și cele din București ale societății „Domuc” se ridicau la 43.719.170 lei în anul 1924. În anul 1924, societatea utiliza linii ferate, vagoane și două locomotive, toate cu ecartament normal, linii de cale ferată înguste (decaville) cu patru locomotive, deținea automobile, camioane, trăsurile, căruțe, animale, vite de tracțiune, precum și clădiri industriale, case pentru funcționari, colonia lucrătorilor de la Brezoi, imobil și teren în București, depozite, birouri, remize²⁶.

Consiliul de administrație al societății, întrunit în ședința din 12.11.1923, va alege în locul defunctului C.C. Arion pe baronul Hermann Groedel, iar Comitetul de direcție se va mări la un număr de cinci, fiind cooptați Hermann Groedel și Alexandru Maxim. În ianuarie 1926 încetează din viață președintele societății Mihail Pherekyde, fiind ales în locul lui, de către consiliul de administrație, în unanimitate, Tancred Constantinescu²⁷.

Producțiile obținute de societate începând cu 1925 se vor ridica la 186.952 mc de cherestea de brad, 12.906 mc cherestea de fag, din care la Brezoi 104.311 mc și se va exporta 35.809 mc.

Producțiile obținute de societate vor duce la extinderea activităților acesteia astfel că, în anul 1932, deținea clădiri în toate văile din zona Lotru și Brezoi, și anume la: Căineni, Călinești, Vidra, Valea Lotrului, Voineșița, Latorița, Priboiasa, Vasilatul, Păscoaia; instalații de plutire la Voineasa pe Lotru și Lotarița, Mălaia,

²³ *Monitorul Oficial*, nr. 92 din 27.07.1923, p. 4594-4596.

²⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 33 din 14.02.1924, p. 1473.

²⁵ *Monitorul Oficial*, nr. 130 din 12.09.1923, p. 6.167.

²⁶ *Monitorul Oficial*, nr. 119 din 03.06.1925, p. 6290.

²⁷ Tancred Constantinescu (n. [18 mai 1878](#), [Cahul](#) – d. [14 mai 1951](#), [Sighetu Marmatiei](#)) a fost un om politic, matematician și inginer român, care a îndeplinit funcția de ministru al Industriei și Comerțului în [Guvernul Ion I.C. Brătianu \(6\)](#) (30 octombrie 1923 - 29 martie 1926). A fost membru în conducerea [P.N.L.](#), deputat și senator, în câteva legislaturi, director general al [CFR](#), Secretar general la Ministerul Comerțului și Industriei, apoi ministru (1923-1926), membru în consiliile de administrație la Petroșani, Reșița, Danubiana, Forestiera Lomaș.

Săliște, Brezoi; 17 poduri și podețe pe Lotru și Latorița; lacurile Vidra, Mireuța, Zănoaga și Prejbeni²⁸.

Comisia de Ocol de Expropriere de pe lângă Judecătoria Rurală Brezoi, prin procesele verbale de expropriere încheiate în zilele de 6 și 22 mai 1930 declară expropriate în folosul statului, pentru pășuni alpine, solul întregului gol al muntelui „Dealul Negru” din satul Voineasa, comuna Brezoi, în suprafață de aproximativ 350 ha și solul golului muntelui „Danu” din satul Robești comuna Brezoi în suprafață de aproximativ 15 ha, toate proprietatea societății Carpatina. Procesele verbale erau semnate de președintele comisiei, judecătorul G.F. Moise²⁹.

Societatea va avea o evoluție foarte bună, capitalul ajungând să fie deținut în majoritate de baronul Hermann Groedel³⁰ din Budapesta care deținea suprafețe mari de terenuri în Ucraina, Polonia, Cehoslovacia și România, în regiunile Maramureș și Buzău. După moartea acestuia în 1930, fiul său, Albert Groedel, va vinde în 1937 acțiunile sale trustului Holding International de Bois din Monaco care va continua exploatarea pădurilor preluate. În 19.03.1937, Holdingul va prelua 104.000 acțiuni ale Societății „Carpatina”, restul fiind deținute de dr. E.V. Mosing – 76.709, avocatul E. Rădulescu – 63.000, Eliza și George Lalu – 16.843, Gogu Ștefănescu – 7.253, Vasile Ștefan – 2.000, I. Nicolescu – 3.300, Tancred Constantinescu – 1.740, Gustave Bekesch – 700, Vița Nicolescu – 1.800, iar George D. Nedelcu, Traian Berea, Al. Constantinescu, George Cipăianu, Randolph Elias, Z. Fenyves, Albert, Victor și Otto Groedel – câte 60 acțiuni fiecare³¹. Pachetul de acțiuni va fi deus la Banca Chrissoveloni din București.

În anul 1939, societatea Holding International de Bois deținea 146.833 acțiuni, iar la 15 august 1941 majoritatea acțiunilor Carpatina aparțineau Banque d'Escompte Suisse din Geneva³² care împreună cu Österreichische Industrie Credit AG participau la capitalul societății franceze, fiind majoritari, deținând 157.133 acțiuni „Carpatina” reprezentând 62,30% din întregul capital al societății. Restul de acțiuni aparținea unor acționari români³³. În Consiliul de administrație, directorul Johann Brauneis reprezenta Österreichische Industrie Credit AG, iar directorul Rene Pfersich reprezenta în Consiliul de administrație Banque d'Escompte Suisse din Geneva³⁴.

După ocuparea Franței în 1940, acțiunile societății franceze vor fi preluate de către germani, care vor exploata în continuare lemnul până 23 august 1944, când societatea va fi trecută sub controlul C.A.S.B.I. În 1943, capitalul social al societății era 252.150.000 lei împărțit în 504.300 acțiuni a câte 500 lei fiecare.

²⁸ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1932, f. 1-5.

²⁹ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 162 din 23 iulie 1930, p. 10.229-10.230.

³⁰ Hermann „Armin” Groedel, evreu de origine germană, născut 1856 la Friedberg, Germania – decedat 1930, Budapesta.

³¹ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1936-1944, f. 31.

³² Banque d'Escompte Suisse din Geneva, constituită în anul 1931 prin fuziunea succesivă dintre Comptoir d'Escompte și l'Union Financière din Geneva intrată în lichidare în 30.04.1934 (en liquidation concordataire), dar care a funcționat până în 1947 acordând acționarilor dividende.

³³ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 32, 44.

³⁴ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 44.

Între anii 1928-1931, societatea a avut un capital de 126.075.000 lei, sporit de Adunarea generală întrunită în ședința din 24.04.1928, împărțit în 252.150 acțiuni a câte 500 lei fiecare, iar beneficiile în urma activității s-au ridicat la 38.368.536 lei în 1927, 56.530.276 lei în 1928 pentru ca criza economică declanșată în 1929 să diminueze treptat aceste beneficii la 50.134.804 lei în 1929 și la 23.735.114 lei în 1930³⁵. Producția în anul 1933 va fi de doar 65.958 mc dar se va redresa și va ajunge în anul 1935 la 110.117 mc.

Exportul de lemne în perioada 1931-1933 ocupa locul al treilea în exportul României, după exportul de cereale și petrol, înregistrând o descreștere accentuată față de anul 1925, care a fost anul cel mai favorabil după Primul Război Mondial. În anul 1931, la exportul României a contribuit, pe lângă alte multe societăți, și societatea Carpatina, dominată de frații Groedel care mai controlau și societățile Călățele (Cluj) și Societatea anonimă Ardeleană pentru Industria Forestieră. Carpatina furniza lemn principalilor importatori europeni care erau Ungaria (lemn de foc și de fag) și Grecia care absorbea 15% din exportul de lemn al României³⁶.

În toamna anului 1933 se observă o cerere mai mare de lemn în Germania, Egipt, Grecia și Palestina și se observă o diminuare a exportului în Ungaria datorită pătrunderii lemnului austriac pe piața acestei țări.

Adunarea generală din 16 iunie 1931 a modificat art. 4 din statute care spunea că „primul an începe la 28.04.1920” și stabileau organele de conducere ale societății care erau: Consiliul de administrație, compus din 9 până la 20 membri aleși pe 2 ani, cenzorii și Adunarea Generală. Sub președinția lui Tancred Constantinescu a fost ales consiliul de administrație format din George D. Nedelcu, George Cipărianu, George D. Lalu, Victor Groedel, Simion Nemeș, Vasile Ștefan și Zoltan Fenyves. Cenzori au fost aleși: Constantin Orănescu, N.C. Săulescu, Sabin Henzel, Nicolae Balotescu și I. Pilat. Cenzori supleanți au fost aleși: Nic. Arghir, C. Radian, Traian Berea, Dan Procopiu și Ștefănescu Tică. Vicepreședinte al societății a fost ales George D. Nedelcu, director general Zoltan Fenyves, director S. Kleinberg, iar comitetul de direcție era compus din Tancred Constantinescu, Otto Goedel, Ion Nicolescu și Zoltan Fenyves.

Au fost cooptați în consiliu următorii: Al.N. Ionescu, Mincă Ștefănescu, Mircea Vidrașcu, V. Ștefănescu, Jaques Fuhn și Dumitru Gheorghiadu. Cenzori activi erau: Ștefan Dumitrescu, inginer Gh. Eremia, dosu Petrescu, C. Duțescu și M.M. Stănuțescu, iar cenzori supleanți Marin Popescu, Petre Niculescu, N.N. Stoica și N. Zodie.

Profitul net pe anul 1930 a fost de 23.735.114,18 lei, iar cel din 1929 de 291.991 lei. S-a exploatat lemn în perioada 1920-1930 în valoare de 55.726.799 lei și s-a constituit un fond de rezervă pe anii 1920-1929 de 14.859.033,07 lei. Adunarea a hotărât plata dividendelor începând cu 15 iulie 1931. Societatea deținea un depozit de desfacere la Râmnicu Vâlcea, 4 la Craiova și câte unul la Alexandria și Turnu Măgurele. Materialul fasonat existent la Brezoi și în porturi se ridica la suma de 45.639.159 lei³⁷.

³⁵ Anuarul 1931, p. 400.

³⁶ Contribuțiuni 1939, p. 38, 45.

³⁷ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 155 din 08.07.1931, p. 8762-8765.

Ședințele Adunării Generale a Acționarilor și Consiliului de administrație care au avut loc în 30.06.1939 au ales ca președinte tot pe Tancred Constantinescu și vicepreședinte pe George D. Nedelcu. Membri în Consiliul de administrație au fost aleși: arhiducele Anton de Habsburg, frații Albert, Otto și Richard Groedel, Kurt Gustave Hommé, Johann Braunneis, Albert Oscar Bluth, Ștefan St. Goilaç, George D. Lalu, Simion Nemeș, Vasile Ștefan, Ion Nicolescu și Gogu Ștefănescu³⁸.

Societatea Carpatina participa la activitatea Societății pentru industria forestieră „Domuc” din București, strada dr. Bacaloglu nr. 4. Conform ședinței Consiliului de administrație și a Adunării generale a acționarilor din 28.12.1926 s-a hotărât modificarea statutelor Societății pentru industria forestieră și înființarea unei noi societăți, tot pentru industria forestieră, sub denumirea „Domuc”, în germană „Domuker Hotzproduktion AG” sau în franceză Société pour l’Industrie de Bois „Domuk” al cărei președinte va fi ales Tancred Constantinescu, administrator delegat Jacques Eiser iar director Solomon Kleinberg. Procuratori au fost numiți M. Hermann și A. Davys M. Hirsch³⁹. După moartea președintelui Mihail Pherekyde și alegerea lui Tancred Constantinescu președinte al societății Carpatina, președinte al Consiliului de administrație la „Domuc” va deveni George D. Nedelcu, iar director, la început, Jacques Eiser, apoi Z. Fanyves.

Carpatina avea în depozitele acestei societăți, în anul 1927, material fasonat în valoare de 15.758.897 lei⁴⁰. Conform bilanțului încheiat la 31.12.1927, valoarea mașinilor, instalațiilor și a materialului lemnos, bușteni de brad, se ridica la 1.966.908 lei. În perioada 1928-1930, profitul net obținut de societate va fi de 297.649 lei în 1928, de 270.043 lei în 1929⁴¹.

Adunarea generală întrunită la 16 iunie 1930, aprobând bilanțul societății, arăta că la 31.12.1930 profitul acesteia a fost de 480.755,23 lei iar societatea Carpatina participa cu 25.980.968,02 lei. Președintele George D. Nedelcu, în ședința Consiliul de administrație al societății întrunit în ședință în 10 aprilie 1938, arăta că Domuc, „fiind în inactivitate din anul 1936, din cauza imposibilității procurării materiei prime”, nu mai putea să funcționeze și era de acord cu hotărârea Adunării generale din 15.03.1938 de a începe operațiunea de lichidare a societății, fiind numit ca lichidator Elefterie Rădulescu⁴².

În iunie 1939, societatea era tot în lichidare, președinte lichidator fiind George D. Nedelcu care l-a înlocuit pe consilierul și lichidatorul Elefterie Rădulescu, decedat în acel an. În Consiliul societății figurau: Richard Groedel, Ion Nicolescu și Zoltan Fenyves⁴³. Este numit al doilea lichidator în persoana lui Gogu Ștefănescu care împreună cu George D. Nedelcu urmau să reprezinte societatea în fața autorităților, în justiție și față de terțe persoane.

Adunarea generală din 31.06.1938 a societății Carpatina, ca și Consiliul de administrație întrunit în aceeași dată, aprobă bilanțul încheiat pe anul 1937, hotărâște acordarea unui dividend de 50 lei de fiecare acțiune cuponul 19 și sunt

³⁸ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 165 din 20.07.1939, p. 6920.

³⁹ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 104 din 13.05.1928, p. 6385.

⁴⁰ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 114 din 27.05.1928, p. 7466.

⁴¹ Anuarul 1931, p. 401.

⁴² S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1938, f. 1.

⁴³ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 165 din 20.07.1939, p. 6919.

cooptați în consiliu Max Marquet, iar în locul defunctului Randolf Elias pe dr. René Pfersich. Președinte al consiliului a fost reales tot Tancred Constantinescu⁴⁴. Datorită valorii mari a beneficiilor nete obținute, Consiliul de administrație al societății a hotărât acordarea de dividende anuale acționarilor săi. Astfel, în 1939 a acordat 50 de lei de fiecare acțiune, în 1940 – 55,60 lei, iar în 1941 – 50 lei⁴⁵.

Societatea, în anul 1940, a tăiat 48.120 tone lemn de brad, 2000 tone lemn de fag și 40.280 tone lemne de fag pentru foc care a fost expediat pe piața externă și pe cea internă.

Prin decizia ministerială nr. 75.171 din 31.12.1940, a fost concediat din centrala București a societății un număr de 7 salariați evrei și anume: Leon Stern, Samuel Solomon, Alexandru Zalzberger, Armin Stern, Armand David, Tobald Herdan și Martin Rosmer, iar 20 dintre aceștia au fost dublați și anume: Moritz Zalmanovici, Rene Lazarovici, Andrei Bauer, Aron Helberg, Simion Nuftale, Alexandru Sor, Max Reiss, Eugen Kein, Emerich Gross, Leon Goldenber, Iosef Stern, Iosef Barasch, Mircea Weinberg, Zoltan Fenyves (director al Societății „Domuc”), Marcus Hermann, Alfred Blumenthal, Rebeca Zalmanovici, Matei Mendelovici, Heinrich Löbel și Bernard Himler⁴⁶. În anul 1942 a fost numit controlor pentru românizare la societate colonelul Petrovici, care a rămas în funcție până în anul 1944.

Consiliul de administrație întrunit în ședința din 08.02.1941 îl alege ca președinte al societății pe George D. Nedelcu în locul lui Tancred Constantinescu, iar în octombrie 1942, în locul lui Gogu Ștefănescu, director general al societății, decedat, este ales director general Nicolae Anghelescu⁴⁷. Conform hotărârii acționarilor și programului stabilit de conducerea Comitetului de direcție, în anul 1941 s-au replantat 360 ha de puieti, s-au tăiat în pădure 60.000 mc rășinoase și 3.000 vagoane lemn de fag pentru foc, pentru fabrica de la Brezoi, între 75.000 - 80.000 mc lemn rotund, iar pentru fabrica de la Slatina 15.000 mc⁴⁸. Toate instalațiile societății erau asigurate pentru suma de 3.000.000 lei la societatea „Vatra Dornei”⁴⁹.

Conform procesului-verbal încheiat în 22.06.1942 de către Haneș Traian, șeful Inspectoratului Regional al Muncii Craiova, și Alex. Clonda, șeful Subinspectoratului Muncii Râmnicu-Vâlcea, în cadrul fabricii de la Brezoi lucrau câte 10 ore zilnic un număr total de 1.077 lucrători calificați, necalificați și ucenici. Din aceștia, între 14-18 ani erau 235 bărbați și 76 femei, peste 18 ani erau 489 bărbați și 198 de femei, iar personal administrativ 83 bărbați și 9 femei. În pădure, la tăierea și transportul lemnului, lucrau un număr de 1.197 lucrători. Din punct de vedere al salarizării, muncitorii calificați primeau între 100 și 230 lei/oră, iar muncitorii necalificați primeau 2.900 lei salariu bărbații, 2.150 lei femeile și 1.450 lei copiii între 14-18 ani. Muncitorii primeau, în plus, un ajutor familial de 450 lei

⁴⁴ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 159 din 14.07.1938.

⁴⁵ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 3/1936-1944, f. 1, 5; dosar 4/1938-1944, f. 57-58, 60, 62, 68.

⁴⁶ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 1 din 01.01.1941, p. 9-10.

⁴⁷ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 1-10.

⁴⁸ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 1-2.

⁴⁹ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 13/1944-1945, f. 1.

de fiecare copil până la 14 ani, ei neavând voie să lucreze. Muncitorii stabili primeau locuințe și se plătea încălzirea, iluminatul și puteau servi, ca și muncitorii sezonieri, masa la cantina societății, care se aproviziona prin Oficiul de Aprovizionare înființat în 1942. Oficiul nu aproviziona numai cantina muncitorească ci și cantina școlară, unde se distribuia gratuit, la 72 de copii, o masă caldă dimineața și la prânz și punea la vânzare cu prețuri reduse îmbrăcăminte, încălțăminte și alimente de primă necesitate (zahăr, ulei, slănină, brânză, legume, cereale etc.)⁵⁰.

Încă din 05.06.1935 a fost constituită Asociația Cultural Sportivă „Carpatina” ai cărei membri se recrutau dintre funcționarii, meseriașii și lucrătorii societății, precum și din descendenții acestora. Scopul societății era popularizarea științei, prin ținerea de șezători și înființarea unei biblioteci, educația fizică a membrilor ei, prin perfecționarea în diferite ramuri din sport, spirit de colegialitate și disciplină. Sediul era în Brezoi, cotizația fiind de 10 lei lunar, iar statutul a fost autentificat la nr. 77 din 26.06.1935 la Judecătoria Rurală Brezoi⁵¹. În 1942 se va înființa și „Oficiul de Muncă și Lumină” din cadrul societății care se va ocupa de ridicarea culturală și profesională a salariaților societății.

Există un spital, farmacie dotată cu mobilier și medicamente, iar personalul era compus dintr-un medic, sub-chirurg și o moașă. A fost amenajat un ștrand la Lotru, exista baie cu puțină și dușuri, iar pentru copiii mici a fost înființată inclusiv o grădiniță⁵². Numărul muncitorilor va fi, în iulie 1941, de 2.156, în noiembrie 1942 de 1.854, iar în decembrie 1944 de 1.694⁵³.

Începând din 02.10.1941, fabrica a fost militarizată aplicându-se Decretul-Lege privind regimul muncii în vreme de război publicat în Monitorul Oficial nr. 233/1941. În octombrie 1942, din cei 2.226 angajați, erau mobilizați pentru armată 169, pentru lucru 424, rechiziționați 217 și nemobilizați 1.416.

În ședința Consiliului de administrație din 20.12.1943, președintele George D. Nedelcu aducea la cunoștința acționarilor săi că, Casa de Finanțare și Amortizare (CAFA), cu data de 13.12.1943, înștiința conducerea societății „Carpatina” că statul român a cumpărat prin Ministerul de Finanțe 146.833 acțiuni „Carpatina”, proprietate a Holding Internationale de Bois din Monaco. Ca urmare, au demisionat din consiliu Johann Brauneis, Rene Pfersich și dr. Hans Hedrich fiind coopțați în consiliu Atanase Nedelcovici, administrator CAPS, care va fi ales și vicepreședinte al societății, Constantin Emanoil, inspector general silvic și avocat Traian Berea. Director general al societății va deveni Alex. Georgescu⁵⁴.

Adunarea generală din 10.04.1944 hotărăște în unanimitate majorarea capitalului prin reevaluarea activului de la 126.075.000 lei la 252.150.000 lei fiind împărțit în 504.800 acțiuni a câte 500 lei fiecare⁵⁵. Președinte al Consiliului de

⁵⁰ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1941-1943, f. 1-6.

⁵¹ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1883-1948, f. 60-62.

⁵² S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1941-1943, f. 77.

⁵³ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 139, 219.

⁵⁴ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 2/1941-1943, f. 15-17.

⁵⁵ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 219 din 22.09.1944, p. 4925.

administrație era prof. dr. Constantin C. Bungețianu⁵⁶, director general Alex. Georgescu iar cenzori Iorgu Dimitriu, N. Constantin și N. Săulescu.

Consiliul de administrație al societății, întrunit în ședințele din 19 și 20 iulie 1944 la sediul din strada dr. Bacaloglu nr. 4, va coopta pe o perioadă de doi ani, până la 31.12.1946, pe Constantin Bungețianu și Petre Frumuzache. Președinte al Consiliului va fi reales dr. Constantin Bugețianu iar vicepreședinți: Vasile Ștefan și ing. Anastase Nedelcovici. Comitetul de direcție al societății era constituit de Constantin Bungețianu, Petre Frumuzache, Vasile Ștefan și Anastase Nedelcovici. Director general a fost ales ing. Alexandru Georgescu iar directori Nicolae Anghelescu, Gheorghe Bărbulescu, Alexandru Mirodeanu și George Pascu⁵⁷.

Conform bilanțului încheiat la 31 decembrie 1944, societatea deținea proprietăți în munți și proprietăți rurale în valoare de 4.718.584 lei, imobile în valoare de 5.421.961 lei, mașini și instalații în valoare de 55.117.876 lei, căi ferate industriale în valoare de 57.866.377 lei, funiculare în valoare de 57.934.804 lei, instalații de plutire și construcții în valoare de 23.818.662 lei, clădiri industriale în valoare de 17.653.995 lei, mașini, instalații, clădiri, terenuri și depozite la Slatina în valoare de 5.029.516 lei, material fasonat în depozite la Brezoi, Slatina și Constanța în valoare de 119.877.822 lei, lemn brut și lemne de foc la Brezoi și în depozite în valoare de 145.366.565 lei, stocuri de alimente și articole tehnice în valoare de 66.528.184 lei, păduri și plantații în valoare de 97.551.492 lei, bonuri pentru înzestrare, apărarea națională și reîntregire în valoare de 15.354.845 lei, diverși debitori, clienți, avansuri, cumpărări de lemn în valoare de 243.829.138 lei, diverși creditori în valoare de 387.980.244 lei, amortizări și investiții în valoare de 168.367.294 lei, dividende neridicate în valoare de 5.917.672 lei, iar venitul net pe anul 1944 s-a ridicat la suma de 64.522.700 lei⁵⁸. Conform dispoziției Președinției Consiliului de Miniștri din iunie 1945, alături de celelalte societăți forestiere, firme individuale, ocoale silvice din toată țara care erau obligate să expedieze lemne de foc pentru capitală și Societatea „Carpatina”, ca și în toți anii, expedia în depozitul de la București Obor câte 150 de vagoane a câte 10 tone fiecare de lemne pentru foc⁵⁹.

După 23 august 1944, majoritatea acțiunilor societății vor aparține statului dar, din punct de vedere al organizării lucrului și al lucrătorilor, ziarul „Scânteia” din 12.10.1944 relatează că la societate „nimic nu s-a schimbat”. Gheorghe Bărbulescu, fost comandant legionar, fost comisar de „românizare” a devenit director prin teroare la Carpatina. El făcea parte din „clica” Bărbuleștilor, unul fost prefect la Vâlcea și apoi însoțitor al lui Horia Sima în pribegie, altul șef de cabinet al lui Vasile Iașinschi⁶⁰, Iacob Mânz, „hitlerist înfocat”, Wilhelm Schuster „hitlerist

⁵⁶ Constantin C. Bungețianu (1879?-1948), doctor în științe politice și economice la Paris (1912), autor de lucrări științifice despre industria forestieră, printre care și „Bogăția forestieră a României. Industria și comerțul cu lemn” (1927).

⁵⁷ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 232 din 07.10.1944, p. 5082.

⁵⁸ *Monitorul Oficial*, partea a II-a, nr. 143 din 28.06.1945, p. 4234-4235.

⁵⁹ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 163 din 21.07.1945, p. 6218.

⁶⁰ Vasile Iașinschi (n. [17 decembrie 1892](#), [Burla](#), județul Rădăuți - d. [3 noiembrie 1978](#), [Madrid](#), [Spania](#)) a fost unul din liderii [Mișcării Legionare](#) - comandant legionar și ministru - de profesie [farmacist](#).

furios”, mai erau încă, alături de alții, în serviciu la societatea Carpatina⁶¹. Într-o notă informativă din 20.04.1943 se arată că Gheorghe Bărbulescu lucra la societate din anul 1928; a ajuns în funcția de director comercial și comisar de românizare în perioada 23.10.1940 – 20.01.1941⁶².

Dacă până în anul 1946 societatea, care era o societate anonimă pe acțiuni, avea 58% din acțiuni deținute de firma „Holding Internationale de Bois” din Monaco, la sfârșitul anului statul deținea 62% din acțiuni iar restul 38% de particulari. Capitalul înainte de stabilizare era de 1.500.000.000 lei, creditele fiind obținute, pe măsura necesităților de la BNR.

În urma raportului întocmit de ministrul Agriculturii și Domeniilor, R. Zăroni, în 28 martie 1946, și înaintat regelui, a fost emis Decretul-Lege nr. 1.083 din aceeași dată, prin care se aprobă cumpărarea de material lemnos, în urma unei licitații, de către Societatea „Carpatina” de la Obștea Mălăeni din comuna Mălaia din județul Vâlcea din parchetele 4 și 5 în suprafață de 99,60 ha din pădurea „Cărpinoasa” cu suma de 76.093.000 lei. Pădurea „Cărpinoasa”, proprietatea obștii, se găsea în bazinul Lotrului deservit de instalațiile de scoatere și transport ale Societății Carpatina care, la Brezoi, prelucra lemnul în fabrica deținută. Capitalul social al societății, în luna martie, era deținut în proporție de 58% de către stat. Produsele lemnoase obținute din exploatarea societății serveau pentru îndeplinirea condițiilor armistițiului încheiat cu URSS. Deoarece, pentru îndeplinirea obligațiilor, statul avea mare nevoie de lemn iar societatea avea instalațiile tehnice necesare prelucrării lemnului și numărul necesar de muncitori permanenți s-a hotărât ca Societatea Carpatina să cumpere materialul lemnos din cele două parchete⁶³.

Comercializarea produselor se făcea în funcție de programările Ministerului Industriei și Comerțului și în conformitate cu prevederile Oficiului Lemnului de Lucru (O.L.E.M.N.) și ale Asociației Industriei Forestiere din România (A.S.I.F.O.R.), cea mai mare parte a materialelor obținute fiind expediate în URSS în cadrul Convenției de Armistițiu, art. 11-12 și a tratatului comercial existent la acea dată⁶⁴. Restul comenzilor erau programate pentru diferite instituții de stat și la dispoziția Ministerului Industriei și Comerțului. Cantitățile de cherestea, rășinoase, foioase și lăzi ce trebuiau obligatoriu obținute erau fixate de cele două organisme astfel că, în perioada ianuarie - martie 1948, Carpatina trebuia să producă între 2000-2500 mc de cherestea rășinoase, 200 mc lunar de cherestea foioase și lăzi între 50-150 mc în cele trei luni⁶⁵. În iulie 1948 se va constitui Centrala Industriei Lemnului din care făceau parte și fabricile de la Slatina și Turnu Măgurele⁶⁶.

Societatea era bine înzestrată din punct de vedere tehnic, la sfârșitul anului 1947 deținând: 12 gatere, 3 șpalt gatere, 35 diferite circulare, o mașină de fabricat brichete, o mașină de aplanat, 2 mașini de geluit, o mașină de încleiat, o mașină de

⁶¹ Scânteia 1944, p. 3.

⁶² S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 4/1938-1944, f. 68.

⁶³ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 76 din 30 martie 1946, p. 2980.

⁶⁴ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 10/1944-1946; dosar 13/1944-1945. f. 4.

⁶⁵ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 9 din 12.01.1948, p. 256.

⁶⁶ *Monitorul Oficial*, partea I, nr. 167 din 22.07.1948, p. 6049;6053.

retezat scânduri, 2 circulare (bandsäge), 8 strunguri diferite, 2 mașini burghiu, 2 raboteze, 3 mașini de găurit, un ferăstrău de tăiat fier, un ciocan mecanic, 2 polizoare simple, o mașină de ascuțit pânză, 3 mașini automate de ascuțit pânză, două mașini ascuțit panglici, o mașină de vâlțuit pânză, o mașină de ascuțit circulare, o mașină pentru ștanțat, o mașină borrang pentru ștanțat și un polizor automat, toate în funcțiune și bine întreținute⁶⁷.

Fabrica de la Turnu Măgurele nu mai funcționa de la 1 ianuarie 1947 iar fabrica de la Slatina, cu cele 4 gatere ale sale, mai avea doar 2.800 mc de lemn cu toate că putea produce 10.000 mc. de cherestea. Patrimoniul forestier se ridica la 13.000 ha cuprinzând goluri de munte, păduri și plantații tinere de fag și rășinoase. Exista o instalație completă de plutărit pe Latorița și Lotru cu trei lacuri opritoare. Din cauza secetei nu se mai putea permite plutelor să transporte lemnele pe Olt spre fabrici. Existau instalații pentru transportul lemnului și anume: 4 linii ferate, o linie decauville de 65 km, 8 locomotive, 1 motor, 19 km de funicular tip italian⁶⁸.

După război, amenajarea drumurilor pentru transportul lemnului, construirea căii ferate normale Brezoi-Voineasa, precum și pe afluenții Lotrului va duce la încetarea activității de plutărit pe râurile Lotru și Olt care și așa nu era indicat pentru lemnul de fag care se degrada iar pentru rășinoase, ducea la scăderea calității lemnului.

În ianuarie 1947, societatea avea două secțiuni: secția forestieră de exploatare lemn rotund și lemn de fag pentru foc și secția de fabricație pentru cherestea și lăzi. În întreprindere lucrau 1136 de muncitori dintre care: doi funcționari superiori, 129 funcționari inferiori și doi maiștri. Lucrătorii calificați erau în număr de 134 bărbați din care 22 sub 18 ani. Lucrători necalificați erau în număr de 137 bărbați, iar femeii în număr de 26. Lucrătorii industriali erau 276 bărbați, 56 femei, 23 ucenici și 11 personal de serviciu. Supuși străini erau în număr de 26 iar lucrătorii forestieri din pădure în număr de 340, dar care număr varia între lunile aprilie și octombrie astfel că numărul putea ajunge între 1800 și 2000⁶⁹.

Durata muncii în societate era de 8 ore dar când întreprinderea avea mult de lucru se lucrau și ore suplimentare care se plăteau conform dispozițiilor art. 9 din Legea 314/1946. Munca de noapte era prestată de personalul uzinelor de la turbina de aburi, turbina de apă, de la focărie, de personalul însărcinat cu căratul rumegușului, de la hala de gatere la cazane și de personalul însărcinat cu paza de noapte. Munca de noapte era prestată numai de bărbați peste 18 ani. Repausul duminical era respectat cu excepția zilelor când întreprinderea primea vagoane ce trebuiau încărcate cu cherestea destinată URSS. Pentru lucrările efectuate în zilele de sărbători legale muncitorii primeau 100% din salariul orar zilnic.

Conform prevederilor conducerii societății, în pădure, muncitorii lucrau numai în acord, procentul de manoperă fiind fixat în funcție de condițiile de la fața locului (dimensiunile buștenilor, panta generală a terenului, situația timpului, felul lucrătorilor, felul uneltelor și hrana lucrătorilor). La pădure toate lucrările, adică fasonat, adunat, construcții, plutit liber, plutit pe scocuri etc. se executau în acord,

⁶⁷ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 155/1947-1948, f.n.

⁶⁸ S.J.A.N.V., fond Societatea Carpatina Brezoi, dosar 1/1883-1948, f. 119-120.

⁶⁹ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1947, f. 219.

în funcție de procentele fixate de direcțiunea societății și a manipulanților de pădure. În fabrica de la Brezoi se stabilise o normă de 250 mc pe zi pentru două retezătoare cu un efectiv de 55 de oameni. În fabrică se lucra în regie dar se plătea gateriștilor gratificații în funcție de producția suplimentară. În depou, 35-45% din lucrări se executau în acord, restul se lucra în regie. În ateliere se lucra în general în regie, dar erau și lucrări ce se executau în acord, mai ales când era vorba de piese uniforme sau în serie. Grija direcțiunii era de a se obține reducerea cât mai mult posibil a cheltuielilor de regie și fabricație pentru scăderea prețului de cost al cherelestei. Ca urmare, se urmărea zi de zi repartizarea rațională a brațelor de muncă și cronometrarea timpilor pentru obținerea unor producții ridicate cu același număr de lucrători, precum și îmbunătățirea calității produselor.

Societatea „Carpatina” cedase asigurărilor sociale un imobil în care funcționa dispensarul având și o sală de spital cu 20 de paturi și maternitate cu 6 paturi. Toți lucrătorii societății erau asigurați la C.A.S., dispensarul Brezoi, unde aveau la dispoziție medicamentele necesare, fiind asistați de doi doctori, trei moașe și doi agenți sanitari. Existau, de asemenea, 5 posturi de prim ajutor prevăzute cu cele necesare pentru ajutorarea muncitorilor accidentați, societatea angajând în mod special cu salariu propriu un doctor, un dentist tehnician și un agent sanitar pentru supravegherea posturilor de prim ajutor din sectoarele de exploatare existente în pădure. Era un gest semnificativ și remarcabil.

Toți lucrătorii și salariații, împreună cu familiile lor, locuiau în clădirile proprietatea societății care erau puse la dispoziția lor în mod gratuit, inclusiv întreținerea acestora, iluminatul, încălzitul etc. Capacitatea aproximativă a locuințelor era de circa 4.000 de salariați și membri familiilor lor.

Societatea pusese la dispoziția muncitorilor, prin sindicat, o sală de spectacole dotată cu aparat sonor pentru film, exista cantină unde luau masa circa 100 de lucrători la prețul de 15 lei pe zi, servindu-se două mese consistente, exista baie pentru uzul muncitorilor, întreținută în condiții bune și prevăzută cu 3 căzi și o sală cu 14 dușuri, exista o secție de paznici cu 35 de lucrători, cu misiunea de a supraveghea toate sectoarele și paza materialelor și instalațiilor, era organizat un corp de pompieri cu 15 salariați dotați cu o scară mecanică, scări diferite în număr de 8, 450 metri furtun, 24 stingătoare, 32 hidranți gură de apă, târnăcoape, topoare, precum și o motopompă.

Societatea a pus la dispoziția Cooperativei „Progresul Muncitoresc” clădiri cu tot ceea ce era necesar, ea distribuind pentru necesitățile muncitorilor cantități diferite de pânză americană, zefir, finet, barchet, stofă bărbătească, stofă paltoane, ciorapi bărbătești și de damă, bocanci, pantofi etc. Din punct de vedere cultural, prin sindicat, care cuprindea un număr de 1.040 de membri, erau organizate spectacole, conferințe, muzică de cameră executată de fanfară compusă din 13 persoane, cor compus din 60 de salariați, echipă de teatru din 10 persoane, club muncitoresc care oferea muncitorilor biliard, șah, table, domino, aparat de radio, popicărie special amenajată și o bibliotecă cu un număr de 1.800 de volume care era frecventată de un număr de 50-60 muncitori pe lună. Volumele erau „științifice, literare și profesionale, în ultimul timp biblioteca fiind înzestrată cu 28 volume din literatura rusă”. Sindicatul organizase o școală de alfabetizare cu personal „din câmpul educației naționale” și organizase o echipă de fotbal care participa la diferite concursuri între întreprinderi.

Societatea avea un cămin de zi care adăpostea un număr de 40-45 copii ai muncitorilor, în vârstă de 2-6 ani, căminul fiind dotat cu mobilierul necesar. Clădirea căminului se compunea din cameră de zi, sală de mese, sală de joc și gimnastică, dormitor cu 17 paturi, bucătărie înzestrată cu cele necesare pentru preparatul meselor. Vesela era asigurată pentru 30 de copii iar îmbrăcămintea asigurată de părinții copiilor. De educație se ocupau o directoare și o maistră, materialul didactic fiind confecționat de educatoare care erau absolvente de Școală normală de educatoare. Căminul era dotat și cu un aparat de radio pentru necesitățile de educare a celor mici, care se făcea în spiritul vârstei. Frecvența era controlată pe baza unui catalog iar personalul era vizitat de medicul șef al Asigurărilor Sociale și de sora de caritate, care controlau și greutatea copiilor la două săptămâni. Societatea subvenționa Gimanziul Unic unde învățau copiii salariaților din Seliște, Mălaia, Ciunget, Voineasa și ajuta copiii de la școlile secundare distribuind sume de bani ca ajutoare de iarnă și pentru săracilor.

Societatea avea un număr de 23 de ucenici în meseriile de tâmplari, electricieni, lăcătuși, strungari, mecanici, aceștia locuind la părinți și având o frecvență regulată, beneficiind de concedii de odihnă și de salarizare conform legii. Conform contractului colectiv, ucenicii primeau haine groase, combinezoane pentru lucru, șepci, cămăși și bocanci.

Îmbrăcăminte și obiecte de protecție primeau doar fochiștii care lucrau la temperatură înaltă și care au primit, în 1946, două cămăși de lucru iar salopete nu au primit decât 47 de meseriași, în 1945.

Având uzină electrică proprie, lumina era asigurată peste tot în întreprindere dar lipseau becurile iar muncitorii trebuiau să stea în întuneric deoarece nici aprovizionarea cu gaz nu era făcută la timp.

Salariile plătite muncitorilor erau insuficiente față de scumpirea accentuată, în special în regiunea Brezoi, localitate care era situată „în creierul munților”. Cea mai mare parte a muncitorilor aveau salariile grevate la Economat, ale căror datorii față de întreprindere se ridicau în luna decembrie 1946 la suma de aproximativ 300.000.000 lei, din care cauză toți muncitorii duceau o viață foarte grea nemaiaivând posibilități materiale de întreținere. Ajutoare de copii se acordau în sumă de 5.000 lei iar indemnizațiile de scumpete se acordau doar la cei cu ora, conform Legii 348/1945 în valoare de 15.000 lei lunar, deoarece comuna Brezoi era clasificată de categoria a II-a, de la 1 iunie 1946. 80% din muncitori aveau locuință în natură și cărorora societatea nu le făcea nicio reținere din salariu.

Pentru aprovizionarea muncitorilor, societatea deținea o moară și o brutărie proprie însă, din lipsă de grâu, din a doua jumătate a lunii decembrie 1946, brutăria s-a închis, grâul fiind înlocuit cu mălai, funcționând doar moara. Lemne pentru încălzit se dădeau lucrătorilor peste prevederile din contractul colectiv însă, din lipsă de mijloace de transport, salariații nu le primeau la timp. Toți lucrătorii încadrați permanent au primit în anul 1946 un costum de haine din dril și o pereche de bocanci în mod gratuit, cu excepția unor muncitori care au cerut să li se dea materialul pentru a-și confecționa singuri costumul iar întreprinderea s-a obligat să plătească așa și manopera în valoare de 17.000 lei. Pentru a nu mai da naștere la nemulțumiri, având în vedere că muncitorii care au primit materialul dril l-au vândut, întreprinderea urma să acorde numai haine gata confecționate.

Societatea a acordat următoarele ajutoare periodice: ajutor de iarnă în sumă de 93.800.000 lei, de Crăciun în valoare 92.300.000 lei, de boală în valoare de 4.500.000 lei, de naștere în valoare de 5.800.000 lei, de căsătorie în valoare de 2.300.000 lei și de înmormântare în valoare de 2.100.000 lei⁷⁰.

La cantina societății, în ianuarie 1947, luau masa 87 de lucrători, mâncarea fiind compusă din două feluri iar prețul varia între 500-700 lei pe zi, servindu-se de două ori pe zi două feluri de mâncare. Era necesară completarea veselei cu strictul necesar, halate și șorțuri pentru bucătărese, precum și mai multe femei pentru servirea în sala de mese deoarece una singură nu făcea față la atâția muncitori.

Economatul societății era destul de bine aprovizionat fiind înscrși un număr de 1409 salariați, muncitori și funcționari, precum și un număr de 2135 membri de familie. Capitalul alocat economatului era în sumă de 4.000.000.000 lei. Muncitorii aveau o datorie la economat de 282.553.018 lei iar funcționarii de 148.214.544 lei. Stocurile de alimente erau formate din carne de vită afumată, carne de porc afumată, porumb, orz, fasole, ceapă, cartofi, sare, zahăr, slănină, brânză, paste făinoase, cafea surogat, marmeladă, zarzavaturi, opinci, talpă, săpun, doc, pânză, în cantități diferite. Rațiile ce se distribuiau săptămânal muncitorilor se compuneau, pentru un muncitor, astfel: 600 grame mălai, 500 grame pâine zilnic, 150 grame slănină sau unt, 100 grame paste făinoase, 200 grame carne afumată, 500 grame carne proaspătă, 250 grame fasole, 150 grame brânză, 100 grame marmeladă, 2 kg cartofi săptămânal, 2 kg ceapă, 250 grame zahăr lunar. În zilele în care se dădea mălai nu se dădea pâine iar săpunul de rufe se dădea 250 grame lunar de fiecare muncitor sau membru.

Cu toate eforturile societății, muncitorii erau totuși nemulțumiți de lipsa de pe piață a unor produse și a îmbrăcăminte, a petrolului lampant, a lipsei becurilor, care îi obliga să stea în întuneric, neplata la timp a concediilor de odihnă, nedistribuirea pânzei aflată în economat, tăierea rațiilor muncitorilor flotanți, prezentarea la ședințe a unor membri din comitetul de fabrică în stare de ebrietate. Ca urmare a scăderii stării de disciplină, cu ocazia Adunării generale a muncitorilor din 19 ianuarie 1947, moment în care se explicau greutățile prin care trecea întreprinderea și cauzele care au dus la scăderea rațiilor de alimente, muncitorii în număr de 1.200, în afară din cei din pădure, „s-au agitat huiduind și sărind asupra președintelui comisiei locale de la Vâlcea care era de față, și care a fost amenințat cu cuțitul, aducându-se insulte și direcționii fabricii și amenințări cu molestarea și sechestrarea”⁷¹. Muncitorul Cochici Constantin a sărit cu cuțitul ajutat de fratele său, care nu era muncitor în fabrică, astfel că adunarea a fost suspendată, cei doi fiind arestați de șeful de post de la Brezoi și înaintați spre cercetare Legiunii de Jandarmi Vâlcea.

În ziua de 21 ianuarie 1947, Inspectoratul de muncă Râmnicu-Vâlcea a trimis de urgență telegrama 359 anunțând Ministerul Muncii de producerea unor grave tulburări printre muncitori, amenințarea conducerii societății cu moartea, scăderea producției și continuarea agitațiilor printre muncitori.

În dimineața zilei de 22 ianuarie 1947, șeful Inspectoratului, Iandola Serghie, împreună cu lt.col. Horia Niculescu, comandantul Legiunii de Jandarmi Vâlcea, s-

⁷⁰ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1947, f. 217.

⁷¹ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1847, f. 222.

au deplasat la sediul societății „Carpatina” unde, împreună cu reprezentanții comitetului de fabrică și ai sindicatului, precum și ai conducerii, au examinat și anchetat modul cum s-au petrecut evenimentele.

Astfel, a rezultat că totul a pornit de la lipsa porumbului care nu sosise, fapt pentru care rația de mălai a trebuit să fie scăzută de la 600 grame pentru un muncitor la 300 g, la care se adăugau cartofi așa cum prevedea decizia Ministerului Afacerilor Interne nr. 3803 publicată în „Monitorul Oficial” nr. 291 din 16 decembrie 1946. Acest lucru a provocat nemulțumiri printre muncitori, care au început să se agite, mai ales că până la apariția deciziei aveau o rație de 1 kg de mălai pe zi. În timpul tratativelor cu conducerea întreprinderii s-a prezentat și o altă delegație a muncitorilor de la secția retezători, în frunte cu Pană Dumitru, Vasile Matronea și Constantin Cochici. Acesta din urmă a înfipt țapina în ușa cabinetului procuristului Prihoda, ridicând tonul și aducând insulte grave conducerii. Lucrurile păreau că s-au potolit, mai ales că în aceeași seară a ajuns la „Carpatina” un vagon de porumb, comitetul de direcție hotărând distribuirea către fiecare muncitor a 600 grame mălai fără cartofi. În ziua de 19 ianuarie 1947, sindicatul societății s-a întrunit în ședință la școala primară a societății, unde au luat parte circa 400 de sindicaliști. Din partea comisiei sindicale a participat Iosef Himler, președintele comisiei, Carol Toth, membru și secretarul Vitușinschi Vladislav. După prezentarea dării de seamă lunare, muncitorii Buză Constantin, Vultur Nicolae și Hoinoiu Gheorghe au criticat activitatea comitetului de fabrică și conducerea societății arătând că muncitorii de la întreprinderea „Vasilatul” din Brezoi erau mai bine aprovizionați, primind de sărbătorile Crăciunului câte o jumătate de kg măsline și o lămâie de fiecare muncitor. Cu toate că sindicatul de la „Carpatina” a arătat că cei de la Vasilatul nu primeau grăsime și nici săpun, muncitorii de la „Carpatina” au învinuit comitetul de fabrică „că nu știe să apere interesele muncitorilor și este slab”⁷².

S-a iscat până la urmă un scandal în care Constantin Cochici, membru în Partidul Comunist, a bătut cu pumnul în masă strigându-i lui Iosef Himler „că nu se interesează de muncitori și a luat 15 kg de zahăr de la economatul societății”. Încurajat de faptul că jumătate din muncitorii din sală erau de partea lui, l-a numit pe casierul societății Petrescu Zamfir criminal și i-a amenințat cu cuțitul, intenția majorității fiind schimbarea comitetului de fabrică și numirea ca președinte a lui Gheorghe Zdreanță, membru al Partidului Comunist dar care fusese președintele Breslei muncitorilor până la desființare în 1940 iar apoi legionar.

Au fost arestați 13 muncitori bănuți a fi „provocatorii și agitatorii” acțiunii, dintre aceștia fiind membri PCR, 2 socialiști și 2 independenți. Muncitorii, cu toate că recunoșteau că au fost sub influența alcoolului adus în fabrică de frații Cochici, au arătat principalele nereguli din activitatea fabricii, dar acuzația cea mai gravă era că membrii comitetului de fabrică „se scosese de la sine putere din producție, veneau beți la ședințe, își luau rațiile de la economat chiar dacă lipseau nemotivat și nu se interesau de soarta lor”⁷³.

Față de acuzațiile aduse de muncitori și care s-au dovedit a fi reale, conducerea societății a hotărât distribuirea imediată de alimente și petrol lampant

⁷² S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1847, f. 206.

⁷³ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1847, f. 207.

muncitorilor, scoaterea din producție a trei muncitori: Vasile Andrei, Burcuș Nicolae și Maria Greceanu, achitarea drepturilor salariale restante, stofă pentru muncitori, plata orelor suplimentare, lucrările sindicale să se rezolve numai în afara orelor de lucru, sancționarea celor care ridicau produse de la economat și le vindeau la bursa neagră, excluderea din câmpul muncii al muncitorului C. Mihai.

În urma măsurilor luate, activitatea economatului a început să se desfășoare satisfăcător, chiar dacă mai lipseau gazul și untdelemnul, iar starea de spirit a muncitorilor a devenit bună, autoritățile din Brezoi identificând și pe autorii morali care au provocat incidentele de la Adunarea din 19 ianuarie 1947. A fost numit un nou director general al societății în persoana lui Alex Gh. Coengescu, care se va implica în schimbările necesare în activitatea profesională a muncitorilor.

Ca urmare a celor întâmplare la fabrica „Carpatina”, s-a verificat și starea de spirit a muncitorilor și a economatelor celor ce lucrau în păduri. Pentru munca prestată în pădure, fiecare muncitor primea salariu, astfel că salarizarea varia între 12.000 și 30.000 lei pe zi „după priceperea și cultura de muncă a fiecărui muncitor”. Aceștia locuiau în pădure, în barăci, iar de mâncat mâncau hrană rece precum și hrană caldă, care se prepara în diferite puncte de către femei angajate special. Dezideratul cel mai mare al muncitorilor era accelerarea aprovizionării cu opinci, pânzeturi, săpun, brânză și grăsimi. Existau puncte de aprovizionare la Păscoaia, Zariștea, Priboiasa, Cheia, Câineni și Mălaia unde se aprovizionau și se hrăneau între 160 și 1.500 de muncitori. În total, în pădure lucrau circa 3.600 de oameni a căror aprovizionare se făcea cu mare greutate, trebuind să se înceapă, din vreme, aprovizionarea pentru toamnă și iarnă. Trebuiau să se facă mari sacrificii pentru „a ușura pe cât se putea munca și felul de viață ridicând la nivel maxim standardul de viață al lucrătorilor din pădure”⁷⁴.

Măsurile care au fost luate de ministerul Muncii, precum și pe linie de sindicat și de partid, vor face ca astfel de revolte să nu mai aibă loc în rândul muncitorilor de la Societatea „Carpatina” din Brezoi, care va fi naționalizată la 11 iunie 1948. Societatea „Carpatina” a ocupat un loc important în industria țării, fabricile ei presărate de-a lungul Văii Lotrului, într-o regiune bogată în păduri în comunele Seliște, Mălaia, Ciunget și Voineasa, precum și în regiunea Brezoi-Vâlcea, a animat viața economică a oamenilor din bazinele Oltului și Lotrului. În perioada intensă de activitate, a oferit stabilitate de lucru unui număr de 3.000 de muncitori, care-și asigurau existența împreună cu familiile lor. Produsele societății au fost diferite, de la exploatare de păduri pentru lemne de foc, cherestea din rășinoase și foioase, fabricarea lăzilor de toate dimensiunile, tâmplărie, mobilă țărănească, iar după 1947, placaje, butoaie, mobilă curbată, parchet, acestea asigurând un nivel bun de viață socială, precum și o educație în plan cultural⁷⁵.

⁷⁴ S.J.A.N.A., fond Inspectoratul Regional al Muncii Pitești, dosar 124/1945-1847, f. 95-96.

⁷⁵ Scânteia 1947, p. 14.

BIBLIOGRAFIE

Anuarul 1931 – *Anuarul statistic al oraşului Bucureşti, 1924-1930, anii XXX-XXXVI*, Tipografia și Editura Leopold Geler, Bucureşti, 1931, p. 1-397.

Brauner 1929 – Harry Brauner, *Comerțul și industria lemnului din România*, editura Krafft & Drotleff SA, Sibiu, 1929, p. 247.

Buletinul 1921 – *Stocul nostru disponibil de lemn rășinoase (cherestea) în august 1921*, în „Buletinul Institutului Economic Românesc”, nr. 1, ianuarie 1922, p. 13-36.

Contribuțiuni 1939 – *Contribuții la problema materiilor prime în România. Volumul 1: Problema lemnului în România; Valorificarea chimică a lemnului*, București, 1939, p. 551.

Giurescu 1980 – Constantin C. Giurescu, *A history of the romanian forest*, Editura Academiei RSR, București, 1980, p. 260.

Popescu 1930 – Al. Popescu, *Plutăritul lemnului în vechiul Regat*, în „Revista Pădurilor”, an XLII, nr. 9, septembrie 1930, p. 965-1005.

Scânteia 1944 – *Un cuib de fasciști la Carpatina*, în „Scânteia”, nr. 22 din 12.10.1944, p. 3.

Scânteia 1947 – *Viața industrială și socială pe Valea Lotrului*, în „Scânteia”, nr. special de Crăciun, fascicula 2, 25.12.1947, p. 14.